

Falchs

34

Grup de divulgació
de la història de Fals

FULLS DE DIVULGACIÓ DE LA HISTÒRIA DE FALS

MARÇ 2007, NÚMERO 34

Cal Pinsà

L'establiment del terreny per edificar la casa es va fer a Cardona, a cal notari Anton Thomasa, el 28 de setembre de 1771. Per una part, hi havia Ramon Alsina, àlies Tatger, el venedor, per l'altra, Joan Bacardit, el comprador. Vint lliures van canviar de butxaca, es van donar les mans, i la construcció de la nova casa va tenir via lliure. Quan es va construir aquesta casa, al costat de cal Canyonol, el futur Raval de les Tàpies només comptava amb aquestes dues úniques edificacions. Al voltant, oliveres, ceps i terra rocosa.

Joan Bacardit era natural de Camps i, segons consta en els capitols matrimonials que el 1770 va signar amb Jerònima Noguera de Sant Fruitós, feia 15 anys que vivia a Fals. Cap més notícia tenim del Bacardit fins al testament de la mestressa de Jaumeandreu, l'Anna Maria Jaumeandreu, fet el 1796. La senyora va fer un llegat de 25 lliures per completar el dot a la seva fiola Maria, filla del difunt Joan Bacardit. A partir d'aquí el rastre s'esborra. Tal vegada el Bacardit va vendre's la casa, o potser va passar al marit de la seva filla.

Passen els anys i arribem a l'octubre de 1815, quan Francesc Tomasa de Fals, abans habitant a Camps, ven una vinya de 8 quarteres, la meitat erma i la meitat plantada de ceps, a Jacint Massana per 50 lliures. La vinya era en un lloc dit la Plana de la Vinya Mayola.

No s'especifica en quina casa de Fals s'està el Francesc, però el 1830 tenim que viuen a cal Pinsà el Joan Tomasa i la

seva dona Maria Lladó Camps. És ben possible que el Joan fos el descendent del Francesc.

El Joan i la Maria van tenir tres mosses i un xicot. La Maria es va casar amb Francesc Coromines de Rajadell, la Rosa amb Francesc d'Assís Boladeras de cal Gardela i la Maria segona amb Josep Grifé de Fals. El xicot i hereu era el Joan Tomasa Lladó. El 1834 els Tomasa van fer algunes obres a la casa, perquè aquesta data figura en la pedra de sobre el pou de l'entrada. Llavors els Tomasa ja portaven els sobrenom de "Pinsà", atribut que va donar nom a la casa i que les persones s'han anat passant de generació en generació.

La Maria estava a punt de fer les tres pedretes quan el vicari, mossèn Joan Canadell, li va prendre testament el 22 de gener de 1855. Va encarregar que li resessin 25 misses, a raó de set sous i mig cada una, va deixar a cada filla casada 10 lliures i va repartir la roba entre elles. Es va morir l'endemà.

Joan Tomasa Lladó (1828-1904) va entroncar amb Teresa Calvet Pons (1835-1903), de Rajadell. Sembla que van tenir quatre nois i una noia. Els seus noms eren Francesc, Isidre, Francesc d'Assís, Sebastià, i Maria. En casar el gran el 1879, el Joan va fer una reserva de 134 pessetes per dotar la seva filla Maria i 67 pessetes pel fill petit. Aquest fill petit era el Sebastià, el qual va aprendre l'ofici de fuster i es va instal·lar a Barcelona. Uns mesos després de la mort del pare, l'hereu va liquidar les 67 pessetes que li corresponien de legítima, en monedes de plata, segons consta.

L'hereu era el Francesc Tomasa (1856-1938), que es va casar el 1879, com hem vist, amb Josefa Moncunill Riera (1858-1944). La Josefa era de cal Mosquit, si bé s'estava a la Torre, on el seu pare feia de masover. Per casar-se li van donar 250 pessetes i una calaixera nova, valorada en 40 pessetes, plena de roba blanca. Van tenir set fills; tres nois, Magí, Pere, Casimir, i quatre noies, Francesca, Maria, Montserrat i Teresa. Van aconseguir casar-les totes, excepte la Teresa, que va quedar per vestir sants. En realitat no solament vestia sants, sinó que feia de majordoma de dos capellans de Santpedor que es deien Joan i Josep Carreras

Es veu que la Josefa tenia alguns estalvis, perquè el 1900 va comprar per mil pessetes la casa dita ca l'Agustí, que era del Tatger i es trobava hipotecada. A la casa hi va viure la família del seu fill Casimiro, pel qual motiu la casa va canviar de nom i va dir-se cal Miro.

Vista general (c. 1960).

Pou de cal Pinsà.

Hi ha abundants documents sobre l'activitat agrícola del Francesc, abans i després de la plaga de la fil·loxera. El 1897, va signar un contracte de rabassa d'una durada fixa de 60 anys sobre una vinya de 3 quarteres dita "l'Ermot", de la Torre. El 1901 va arrendar per sis anys a un altre parcer les vinyes del "Reguer" i del "Forner", de la Torre.

...el Tomasa viene obligado a plantar de cepas americanas dichas dos piezas de tierra, en la forma que acostumbran los buenos labradores del país...

El 1905, el Francesc va aprofitar l'oferta del nou propietari d'Oliveres, Ramon Casas, i va comprar un retall de terra de 3.700 pams quadrats. Va pagar-ne 37 pessetes, incloent el dret d'agafar gratuïtament pedra per edificar un cobert. El 1906 va adquirir de cal Gardela els drets d'una vinya que menaven del Grauet. El 1932 va pagar al col·lector d'Oliveres vuit quartans d'olives, corresponents a la quarta part de la collita. El mateix any va entregar al Grauet sis càrregues de raïm, que pesaven 58 roves. El 1934, seguint les recomanacions dels sindicats agrícoles, va sol·licitar la millora de les condicions de parceria de les vinyes que menava. La proposta era substituir el 25% que representava la part de l'amo, per una quantitat fixa dependent de la qualitat dels trossos. Els darrers anys de la seva vida van coincidir amb una època turbulenta i de grans canvis en les relacions entre els amos de la terra i els qui la treballaven. Va morir en plena guerra, el setembre de 1938, mentre que la seva dona, la Josefa Moncunill, el va sobreviure fins el 1944. Era llavors la dona més vella del poble, ja que comptava 91 anys.

El Magí era el tercer fill, però el primer xicot. Va néixer el 26 de març de 1883 i el va batejar mossèn Josep Vall de Vilaramó. El nom va ser una decisió del padri Magí Tomasa, l'oncle del nadó. Va ser quintat el 1909 però va escapar-se de l'eventualitat d'haver d'anar a la guerra a l'Àfrica, gràcies a haver sortit excedent de contingent. Va casar-se el 1916 amb Roser Torrents Ribà, de Castellgalí. Quan van pujar a l'altar el nuvi tenia 32 anys i la núvia 23. El dot va ser de 175 pessetes i l'aixovar estava valorat en 200 pessetes.

Després de la mort del pare, Magí Tomasa Moncunill va quedar propietari de la casa, d'un hort de 40 per 80 pams, i de quatre vinyes, amb una extensió total de 21 quarteres. Per poder-les treballar correctament va comprar a Antoni Riera una mula jove per 6.000 pessetes. Feia molt vi, com ho demostra la venda que va fer el 1941 a la fàbrica d'alcohol Cura, de 643 Kg de brisa. En va fer 321 pessetes. En la declaració obligatòria de la producció agrícola, corresponent a l'any 1943, va declarar que havia collit 6.000 litres de vi negre, d'una graduació d'11°.

El 1948 va vendre cal Miro al seu germà Casimiro, que hi vivia, però quatre anys més tard li va recomprar la casa pel mateix preu, segurament perquè el Casimiro va voler anar a cal Mosquit, una casa més espaiosa que la que tenia.

L'hereu del Magí va ser el Francesc Tomasa Torrents, que va unir-se en matrimoni el 1943 amb Núria Vila Peña. El seu successor va ser el Joan Tomasa Vila, que és conegut amb el mateix sobrenom que els seus avantpassats. S'està a cal Pinsà amb la seva muller Maria Carme Comellas Vila, d'Avià, i la seva filla Núria.

